

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön kansallisen strategian ja toimintaohjelman toteutusta ja seurantaa edistävä työryhmä 2017–2021
(YM039:00/2016)

KOKOUSPÖYTÄKIRJA
31.10.2018

TYÖRYHMÄN KOKOUS 5/2018 (kokous #9)

Aika: Tiistai 30.10.2018, klo 9.00–11.00
Paikka: Ympäristöministeriö, kokoushuone Lohi
Läsnä: Ari Niiranen, ympäristöministeriö PJ
 Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö VPJ
 Jussi Palmén, ympäristöministeriö
 Johanna Hautakorpi, oikeusministeriö
 Johanna Niemivuo-Lahti, maa- ja metsätalousministeriö
 Elina Vaara, liikenne- ja viestintäministeriö
 Mika Honkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
 Timo Tanninen, Metsähallitus Luontopalvelut
 Tiina Vuoristo, Metsäteollisuus ry
 Anna-Rosa Asikainen, MTK
 Juha Laurila, INFRA ry
 Minna Mättö, Kuntaliitto
 Kaisa Pajanen, Helsingin kaupunki
 Jaana Lehtimäki, Suomen akatemia
 Leif Schulman, Luonnontieteellinen keskusmuseo
 Anne Tolvanen, LUKE, Oulu (etänä)
 Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE, luontoympäristökeskus
 Marko Svensberg, Suomen riistakeskus
 Ari-Pekka Auvinen, SYKE, luontoympäristökeskus, asiantuntijasihteeri
 Marja Pylvänäinen, SYKE, luontoympäristökeskus, sihteeri

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Ari Niiranen (YM) avasi kokouksen kello 9.08 ja toivotti jäsenet tervetulleeksi.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirjat (kokous #7 14.6.2018 ja kokous #8/ympäristövaliokuntatapaaminen 11.9.2018) hyväksyttiin muutoksitta.

Tässä yhteydessä Mikko Kuusinen, joka toimi puheenjohtajana ympäristövaliokunnan tapaamisessa, kertoi lyhyesti tilaisuudesta, joka pidettiin 11.9.2018 Pikkuparlamentissa. Ympäristövaliokunta on huolestunut luonnon monimuotoisuuden häviämisestä. Tapaaminen on jo poikanut kuulemisia. Jatkossa nähdään mitä vaikutuksia sillä on hallitusohjelmaan ja puolueohjelmiin. Vastavia tilaisuuksia voitaisiin järjestää jatkossakin. Puhe on ollut myös siitä, että ympäristövaliokunnasta kutsuttaisiin jäsen tähän BD-työryhmään. Tähän tarvitaan mandaatti työryhmältä. Todettiin, että valiokunta vaihtuu pian, eli kannattaako kutsua nyt vai vasta kun on uusi valiokunta. Todettiin, että ehkä nyt, kun nykyisellä valiokunnalla on aiheeseen positiivinen suhtautuminen ja sitten uusi valiokunta ottaisi asian vakiintuneena asiana. Sovittiin, että palataan tähän asiaan muissa asioissa kokouksen lopuksi.

3. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

4. Ajankohtaiset asiat

Puheenjohtaja Ari Niiranen kertoi ajankohtaisissa asioissa, että

- useita raportteja on julkaistu lähiaikoina ympäristöministeriön toimialalta, kuten Muovitiekartta 16.10., Ilmastoraportti 6.10. ja WWF:n Living Planet 2018 -raportti 29.10. Lajien sekä luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnit ovat tekeillä. Luontotyyppien uhanalaisuusarviointi julkistetaan 18.12. Säätöalassa ja lajien uhanalaisuusarviointi julkistetaan maaliskuussa 2019.
- metsäkeskustelu on nyt vilkasta
- uhanalaisten lajien aiheuttamien vahinkojen vahinkokorvausjärjestelmää uudistetaan ja valtakunnallinen merimetsätyöryhmä on perustettu riitoja sovitteluun
- lisäbudjetissa on annettu Metso-lisärahoitusta 3 milj. €. Lisärahoitusten myötä koko ohjelman 96 000 ha:n tavoite voi olla mahdollista saavuttaa. Metsähallituksen luontopalveluille myös lisärahoitusta (tietohallintohankkeet)
- maakuntauudistus: Valtion lupa- ja valvontavirasto eli Luova syntyy 'seuraavassa aallossa', maakuntavaaleja ei pidetä toukokuussa, vaan vaalit toteutunevat vasta syksyllä 2020.

5. Infra ry:n ja sen jäsenistön kiviainesottoalueiden ennallistamiseen ja jatkokäyttöön liittyvä ”jälkihoitositoumus” -hanke – ympäristöpäällikkö Juha Laurila Infra ry. (katso kalvot)

Juha Laurila Infra ry:stä kertoi, että NCC, Rudus ja Destia ovat lähteneet ilolla mukaan jälkihoitositoumushankkeeseen. Infra ry on osa Rakennusteollisuus RT:tä ja Elinkeinoelämän keskusliitto EK:ta. Lauri Kivekkään aloitteesta kiviaineksen oton jälkihoitositoumustoimintamallin luominen on lähtenyt Suomessa käyntiin. Isossa Britanniassa on käytössä kyseinen malli, jossa tietoa jälkihoitosta kerätään ja raportoidaan. Eurooppalainen maa-aineksen kattojärjestö UEPG on palkinnut Ruduksen kestävä kehityksen palkinnolla sen tekemästä jälkihoitotyöstä. Suomessa kolme alan suurinta toimijaa ovat mukana, mutta haaste on laajentaa toimintamallia järjestötasolla, jossa on paljon pieniä toimijoita. Kaikkiaan kiviainesalalla on 220 000 toimijaa. Potentiaalia kyllä on, mutta haasteellista on, ettei ole riittävä osaamista eikä verkostoja. Mahdollisuuksia jälkihoitolle on muitakin kuin ottoalueiden määntäminen. Tavoitteena on luoda työkalut vaihtoehdoisen maisemoinnin mahdollistamiseksi.

Tavoitteena on luoda järjestelmä, jossa sitoutetaan jäsenet raportoimaan jälkihoitopinta-alaa ja sen laatua ja pienet toimijat saavat tietoa ja apua. Tieto, joka saadaan lupien kautta, on heikkoa. Työ aloitetaan kiviainestuotannosta. Myöhemmin toimintatapa on tarkoitus laajentaa infrastruktuurin rakentamiseen ja myös talonrakentamiseen. Nyt on alettu luomaan toimintaympäristöä ja kriteeristöä jälkihoitolle. Kriteerien määrittelyssä hyödynnetään seuraavia näkökulmia: laatu, määrä, todentaminen ja raportointi.

Tammikuun puolivälissä 2019 on asiantuntijatyöpaja, jossa nämä kriteerit ovat testattavina. Sidosryhmätyöpajassa on 30 kiviainestoimijaa mukana. Tavoitteena on luoda työkalu jälkihoitolaadun parantamiseen ja tiedonkeruuseen. Työpajan tavoitteena on myös hankkeen hyväksyttävyyden lisääminen, sidosryhmien osallistaminen, edelläkävijyyden markkinointi, toimintamallin kerääminen ja sidosryhmien toimintaverkoston muodostuminen.

Jukka-Pekka Jäppinen, SYKE, kertoi, että SYKE ja Rudus ovat yhteistyössä maa-ainesten ottoalueiden maisemointihankkeissa, mutta maisemointilainsäädäntö estää vielä vaihtoehtoisia tapoja. Yleistä on ollut metsitys. Ympäristöministeriössä päivitetään parhaillaan 'maisemoinnin ohjeistusta'.

Kaisa Pajanen, Helsingin kaupunki, kysyi onko Britanniassa jo laajennettu toimintamallia, kuten Suomessa on tavoitteena. Suomessa on tämä kunnianhimoisempi tavoite, Britanniassa vain keräävät jälkihoitodataa ja raportoivat.

Leif Schulman, LUOMUS, kysyi onko keinojen vaikuttavuutta luonnon monimuotoisuudelle seurattu? Eli minkälaisia ovat eri jälkihoitomenetelmien vaikutukset esim. lajistolle. Schulman ehdottaa Infran ja Luomuksenvälisen keskustelun jatkamista, kun hanke on riittävän pitkällä.

Jäppinen, kertoi, että SYKellä on yhteistyötä Ruduksen kanssa ekosysteemihotellikokeiluissa, joissa siirretään kasvilajeja turvaan esim. maanrakennushankkeen niitä uhatessa. 'Hotellista' ne voidaan mahdollisesti siirtää takaisin alkuperäisille kasvupaikoilleen rakennushankkeen päätyttyä.

6. 6. maaraportti: tilannekatsaus – tutkija Ari-Pekka Auvinen, SYKE

Ari-Pekka Auvisen johdolla käytiin läpi tähän mennessä päivitettyjä toimintaohjelman toimenpiteitä. Päivitykset tehdään suoraan luonnontila.fi -sivustolle. Toimenpiteet muodostavat kokonaisuuksia, joita koskevat yhteenvedot viedään 6. maaraporttiin. Teemakokonaisuuksia on yhteensä 24 ja niitä edustavat luonnontila.fi -sivuston toimenpidevalikon 'väliportaat'. Kaikkia 105 toimenpidettä ei siis käsitellä yksityiskohtaisesti maaraportissa, vaan toimenpidesivuille annetaan linkit. Nyt kohtalaisen valmiina on viisi aihekokonaisuutta 24:stä, mutta toimenpiteissä laskettuna kuitenkin jo 29/105, eli melkein kolmasosa. Nämä viisi kokonaisuutta käytiin läpi ja tarkasteltiin ovatko tekstipäivitys, 'liikennevalo' ja linkitykset ok. <https://www.luonnontila.fi/toimintaohjelma/esittely>

1. Viestintä ja koulutus -kokonaisuus (4 toimenpidettä)

1) Viestintäohjelma, 2) Opettajankoulutus, 3) Biodiversiteetti opetussuunnitelmassa, 4) Yhteistyö ympäristökasvatuksessa.

Toimenpiteestä 4 keskusteltiin pitkään. Todettiin, ettei liikennevalo voi olla vihreä, sillä yhteistyö ei ole kovinkaan vakiintunutta ja ympäristökasvatuksen resurssit ovat ennemminkin pienentyneet mm. Luomuksessa ja Metsähallituksessa viime vuosina. Päätettiin muuttaa liikennevalo keltaiseksi ja lisätä Viestintäohjelma verkkoon.

2. Luonnonsuojelualueet-kokonaisuus (5 toimenpidettä)

17) Suojelualueet valtionmailla, 18) Suojelun vaikuttavuus, 19) Toimivuus ja kytkeytyneisyys, 20) Suojelualuevaraukset, 21) Suojelualueiden luokitus

Teeman toimenpidekuvauksiin nousi keskustelussa esille vain pieniä tarkennuksia. MMM oli toimittanut korjauksia toimenpiteeseen 19, joita ei ollut vielä ehditty viedä sivustolle.

3. Uhanalaiset lajit ja luontotyypit -kokonaisuus (7 toimenpidettä)

22) Luontotyyppien suojelusuunnitelma, 23) Tieto uhanalaisista lajeista, 24) Lajisuojelun toimintaohjelma, 25) Uhanalaiset lajit metsätaloudessa, 26) Tärkeät lajistokeskittymät, 27) Kotoperäiset taksonit, 28) Riistakantojen hoitosuunnitelmat

Teeman toimenpidekuvauksiin nousi keskustelussa esille vain pieniä tarkennuksia.

4. Metsät (5 toimenpidettä)

45) Metso-ohjelma, 46) Kansallinen metsäohjelma, 47) Alueellinen yhteistyö, 48) Valtion talousmetsät, 49) Retkeilyalueet ja tutkimusmetsät

Päätettiin lisätä valtion retkeilyalueita koskevaan toimenpiteeseen 49 maininta, että niillä harjoitetaan vuodesta 2018 lähtien vain peitteistä metsätaloutta. Muita muutoksia ei noussut esille.

5. Kansainväliset asiat -kokonaisuus (8 toimenpidettä)

97) Resurssien mobilisointi, 98) YK:n ympäristöohjelma, 99) Kansainväliset sopimusneuvottelut, 100) Köyhyyden vähentäminen ja biodiversiteetti, 101) Biodiversiteetti kehitysyhteistyössä, 102) Fennoskandian vihreä vyöhyke, 103) Barentsin luonnonsuojelualueverkosto, 104) Boreaalisen luonnon suojelu

Nämä toimenpiteet on kansainvälisten biodiversiteettiasioiden alatyöryhmä käsitellyt kokouksissaan ja se voi vielä hyväksyä ne lopullisesti.

Seuraavassa kokouksessa 12.12. tarkastellaan loput 2/3 osaa toimenpiteistä. Auvinen lähettää työryhmälle linkkejä teemayhteenvetoihin luonnontila.fi -sivustolle sitä mukaa, kun ne valmistuvat.

Nyt tehtävä toimenpiteiden päivitys on osa 6. maaraportin II osiota (Section II), jossa pitää arvioida myös toimenpiteiden vaikuttavuutta. Kaikkiaan raportissa on seitsemän osiota (pöytäkirjanpitäjän lisäys muistutukseksi maaraportin rakenteesta):

Section I. Information on the targets being pursued at the national level

Section II. Implementation measures, their effectiveness, and associated obstacles and scientific and technical needs to achieve national targets

Section III. Assessment of progress towards each national target

Section IV. Description of national contribution to the achievement of each global Aichi Biodiversity Target

Section V. Description of the national contribution to the achievement of the targets of the Global Strategy for Plant Conservation (completion of this section is optional)

Section VI. Additional information on the contribution of indigenous peoples and local communities (completion of this section

is optional)

Section VII. Updated biodiversity country profile

- Jäppinen totesi, että kansallisen bd-strategian ja toimintaohjelman arviointi -hanke on haussa.

7. Arktisen biodiversiteetikongressin palaute sekä suomalaisten luontosuhdekyselyn tulokset – viestintäasiantuntija Jussi Palmén, YM (katso kalvot)

Jussi Palmén kertoi Arktisesta biodiversiteetikongressista, joka pidettiin 9.–12.10.2018 Rovaniemellä. Kongressin järjestivät ympäristöministeriö ja CAFF. Kongressi oli Suomen arktisen puheenjohtajuuskauden suurin ympäristötapahtuma, osallistujia oli 26 maasta noin 450 asiantuntijaa. Kongressin ajoitus oli onnistunut, sillä samalla viikolla julkaistiin IPCC:n raportti ja samaan aikaan pidettiin myös arktisten maiden ympäristöministereiden kokous sekä Arctic youth summit -tapahtuma.

Kongressin pääviestit: ilmastonmuutos etenee arktisella alueella 2–3 kertaa nopeammin, alkuperäiskansoilla hätä, nuoret mukaan päätöksentekoon, yksityinen sektori ja elinkeinot mukaan, lisää suojelualueita ja niiden välistä kytkeytyneisyyttä, erityisesti merellisten alueiden, lisää viestintää, koulutusta ja neuvontaa. Tulossa on puheenjohtajien raportti. Tulokset viedään Arktisen neuvoston ministerikokouksiin ja työohjelmiin sekä kansainvälisten ympäristösopimusten osapuolikokouksiin.

Palmén kertoi ympäristöministeriön kesäkuussa 2018 teettämästä suomalaisten luontosuhdekyselystä (MDI-konsulttitoimisto teki CINT-paneelin kanssa). Kyselyyn vastasi 1 008 henkilöä. 90 % arvostaa luontoa ja kokee sen olevan osa kansallista identiteettiä ja lisäävän hyvinvointia. Maailman luonnon tilasta ollaan selkeästi enemmän huolissaan kuin Suomen luonnon tilasta ja lähiluonto on rakkainta. Huolestuneempia luonnon tilasta ovat yli 65-vuotiaat kuin alle 25-vuotiaat. Suurimmiksi uhkiksi koetaan roskaantuminen ja ilmastonmuutos (yli 50 % vastaajista). Luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen kokee uhkaksi (vain) 25,1 % vastaajista.

Luonnonsuojelualueiden perustamisen lisäksi tarvitaan perusviestiä ”mitä luonnon monimuotoisuus tarkoittaa, miten se vaikuttaa minuun, ja mitä minä voin tehdä”. BD-viestinnän asiantuntija ryhmä suunnittelee kampanjaa ja ympäristöministeriö käynnistää ympäristötietoisuuden lisäämiseen tähtäävää strategista hanketta.

8. Muut asiat

- CBD COP 14 -osapuolikokous, Egypti 7.–19.11.2018. Johanna Niemivuo-Lahti kertoi tulevasta kokouksesta. Samaan aikaan Egyptissä on myös Bioturvapöytäkirjan 9. sekä Nagoyan pöytäkirjan 3. osapuolikokous. Suomen delegaatiossa on 32 osallistujaa. Ministeri Tiilikainen osallistuu korkeatasoin osuuteen. Osapuolikokouksia on valmisteltu kahdessa SBSTTA- ja kahdessa SBI-kokouksessa. EU:n kannat valmistellaan ja koordinoidaan EU:n sisällä, ja teemakohtaisia EU-kantoja viimeistellään paraikaa. CBD COP -kokouksen asialistalla on 32 käsiteltävää asiakohtaa. Tärkeänä asiana on mm. sopia vuoden 2020 jälkeisen ajan (post 2020 biodiversity framework) valmisteluprosessista; biodiversiteetti-Aichi-tavoitteet päättyvät vuonna 2020, eli säilyykö visio 2050 jatkossa samana, mitä tavoitteita halutaan post-2020 ajalle, sekä miten toimenpanoa voidaan parantaa monimuotoisuuden häviämisen pysäyttämiseksi. Keskusteltavana on esim., voitaisiinko toimeenpanon edistämiseksi käyttää hyväksi vastaavia sitoumuksia kuin ilmastopuolueella on käytössä. CBD COP 15 -osapuolikokouksessa Kiinassa vuonna 2020 päätetään jatkosta.

- Ympäristövaliokunnan jäsenen kutsuminen työryhmän jäseneksi. Työryhmän kanta on, että päätettiin ehdottaa, että ympäristöministeriö kutsuu jäsenen. Ympäristöministeriö nimittää tämän työryhmän jäsenet.

11. Seuraavat kokoukset

- 12.12.2018 klo 13.00–15.30, ympäristöministeriö, kokoushuone Lohi

Mikäli kokousaika ei sovi, jäseniä pyydetään järjestämään varahenkilö paikalle.

12. Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja Ari Niiranen päätti kokouksen kello 11.07

Puheenjohtaja

Ari Niiranen, ympäristöministeriö

Sihteeri

Marja Pylvänäinen, Suomen ympäristökeskus

Jakelu: Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet, sihteerit ja pysyvät asiantuntijat.